

ВИСНОВОК

наукового консультанта д.е.н., професора, професора кафедри обліку і оподаткування ЗУНУ, заслуженого працівника освіти України

Панасюк Валентини Миколаївни

на дисертацію Бречка Олександра Володимировича на тему «Цифрова трансформація як атрактор розвитку економіки України» поданої на здобуття наукового ступеня доктора наук за спеціальністю 08.00.03 – «Економіка та управління національним господарством»

(галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальністю 051 – Економіка)

Актуальність теми дослідження. Цифрові трансформації є важливою складовою глобального розвитку і конкурентного позиціонування національних економік. Вони відкривають нові можливості для інновацій, оптимізують бізнес-процеси, підвищують продуктивність праці, трансформують традиційні бізнес-моделі, сприяють виникненню нових ринків та нових форм зайнятості, підвищують результативність управління економікою та покращують якість життя людей. Цифрові трансформації базуються на використанні новітніх цифрових технологій таких як штучний інтелект, інтернет речей, блокчейн, обробка великих баз даних та хмарні сервіси. В умовах посилення загроз національній безпеці цифрові трансформації впливають на підтримку цілісного розвитку економіки України. Тому дослідження цифрових трансформацій як драйвера розвитку та створення інституційного підґрунтя для підтримки використання сучасних цифрових технологій в галузях та секторах національної економіки є актуальним і становить як науковий, так і практичний інтерес.

Актуальність теми та проведенне дослідження пов'язане із реалізацією цілей цифрового розвитку України відповідно до «Цифрової адженди «Україна 2030-Е», впровадженням цифрових інновацій відповідно до «Державної стратегії інноваційного розвитку України на період до 2030» року, напрацюванням ефективних інструментів

кібербезпеки відповідно до «Доктрини інформаційної безпеки України», досягненням цілей збалансованого розвитку відповідно до Стратегії сталого розвитку «України - 2030», створенням організаційного підґрунтя використання інструментів цифрової інклюзії для вирішення завдань «Національної стратегії зі створення безбар'єрного простору в Україні», забезпеченням безпеки здоров'я, покращення якості надання медичних та освітніх послуг з використанням інструментів цифровізації відповідно до «Стратегії розвитку системи охорони здоров'я до 2030 року» та Концепції цифрових трансформацій освіти та науки України.

В сучасних умовах важливо створити інституційне, організаційно-економічне підґрунтя для підтримки цифрових трансформацій та стимулювання їх активного проникнення в усі сектори та галузі економіки України. Тому метою дисертаційного дослідження стало напрацювання рекомендацій щодо обґрунтування теоретико-методологічних впливу цифрових трансформацій як атрактора розвитку економіки та вироблення наукових та прикладних рекомендацій щодо активізації використання новітніх цифрових інструментів для підтримки збалансованого, цілісного розвитку національної економіки на різних рівнях її функціонування та створення підґрунтя для її повоєнного відновлення.

Для досягнення поставленої мети в роботі поставлені та вирішені наступні завдання: обґрунтування теоретичних засад цифрової трансформації в розрізі базових теорій, сутнісних детермінант, визначення місця, етапів цифрової трансформації в розвитку національних економік; обґрунтування методологічних аспектів дослідження цифрової трансформації як атрактора розвитку національної економіки; аналізу впливу цифрової трансформації на різні зрізи розвитку економіки України, в тому числі і з позицій досягнення економічного, соціального, екологічного векторів сталого розвитку; моніторингу цифрової трансформації інституційних секторів національної економіки з

виокремленням стимулюючих та стримуючих чинників; розробки концептуальної моделі цифрової трансформації економіки України з використанням прогностичних моделей, виокремленням новітніх форм цифрової інфраструктури, використанням інноваційних цифрових інструментів, що в цілому стимулюватиме розвиток цифрової економіки в Україні, сприятиме створенню сприятливих умов для ведення інноваційного бізнесу, розбудови цифрової інфраструктури, посилить конкурентні переваги та забезпечить цілісний розвиток України.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Ознайомлення з змістом дисертації дозволяє констатувати належний рівень наукової та практичної обґрунтованості досліджуваних питань, достовірність наукових положень, отриманих висновків та рекомендацій. Науковий базис дослідження цифрової трансформації національної економіки створюють системний, інституціональний, процесний, синергетичний, ноосферизований, міждисциплінарний підходи, які дозволяють відслідкувати місце, значення, фактори цифрової трансформації та її вплив на розвиток національної економіки.

При проведенні дослідження використано загальнонаукові та спеціальні методи дослідження. Серед яких метод історичної логіки, системного, компаративного, структурного, нормативного, просторового, статистичного, техніко-економічного аналізу, абстракції та узагальнення; метод «VOSviewer» – для аналізу наукових досліджень та колаборацій у сфері цифрової трансформації; міжнародних зіставлень та картографування економіко-математичного моделювання, інструменти Tomlab PROPT, Matlab для моделювання впливу цифрових трансформацій на розвиток національної економіки; SWOT-аналізу, експертних оцінок і узагальнень, прогнозування, сценарного моделювання для розробки концепції цифрових трансформацій економіки України.

Інформаційною базою дослідження стали законодавчі та нормативні акти України, матеріали Державної служби статистики України, Міністерства цифрової трансформації, Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерства економіки України, НБУ, Національної комісії з цінних паперів та фондових ринків, матеріали цифрових платформ та аналітичних сервісів, наукових публікацій, монографії, матеріали науково-практичних конференцій з досліджуваної проблематики, інформаційні ресурси мережі Internet, інформаційно-аналітичні, планово-прогностичні, методично-інструктивні матеріали публічних інститутів, які здійснюють регулятивний вплив на розвиток цифрової економіки.

Обсяг опрацьованої літератури, застосовані підходи та методи дозволили вирішити окреслені завдання та отримати достовірні авторські пропозиції.

Новизна основних наукових положень, висновків і рекомендацій.

Наукова новизна одержаних результатів лежить в площині обґрунтування наукових положень дослідження впливу цифрових трансформацій як атрактора розвитку національної економіки України та напрацювання науково-практичних рекомендацій щодо створення інструкційного підґрунтя підтримки цифровізації галузей та секторів економіки України. Науковий інтерес становлять:

– розроблена концептуальну модель цифрових трансформацій, яка містить цільовий, науковий, інституційний, цілереалізуючий (інформаційно-аналітичний, організаційний, економічний, прогнозний) та результуючий блоки і спрямована на розвиток цифрової економіки України; опирається на: концепції прискореного, біфуркаційного, сталого, збалансованого, інклюзивного, інноваційного, конкурентного, ноосферизованого та цифрового розвитку; теорії інформаційних, цифрових трансформацій, розвитку цифрової культури, метавсесвіту, теорію

динамічних систем і атракторів; систему розрахованих індикаторів та узагальнюючих індексів результативності цифрових трансформацій національної економіки; матрицю стратегічного аналізу цифрових трансформацій інституційних секторів національної економіки, що виявляє вузькі місця, ризики і загрози у сфері цифрових трансформацій і демаркує стратегічні пріоритети подальшого цифрового секторального розвитку та післявоєнного відновлення національної економіки. Використання концепції стане основою для створення інституційного й організаційно-економічного підґрунтя підтримки цифрових трансформацій як атрактора розвитку економіки України, формування каналів атракції з множиною рішень, що сприятимуть досягненню бажаного стану розвитку економічної системи на різних рівнях її функціонування;

– обґрунтована методологія дослідження впливу цифрових трансформацій на розвиток національної економіки, що базується на: синтезі системного, інституціонального, процесного, синергетичного, ноосферизованого, міждисциплінарного підходів; принципах екосистемної цифровізації, підвищення конкурентоспроможності та забезпечення сталого розвитку економічної системи, створення нових інститутів цифрового розвитку, державної підтримки цифрових трансформацій; теоріях цифрового розвитку; моніторингу впливу цифрових трансформацій на інтегральні результати функціонування національної економіки, регіональний розвиток, проникнення інструментів цифровізації в сектори та галузі економіки; виявлення точок атракції цифрових трансформацій; економічний, соціальний, технологічний, інституційний, просторовий зрізи розвитку; досягнення цілей сталого розвитку та забезпечення національної безпеки;

– запропонований організаційно-науковий підхід для оцінювання цифрової трансформації національної економіки, в основі якого покладено використання моделі трансмісійного механізму та моделі

атрактора, яка дозволяє визначити точку (атрактор) в системі економічних координат, яка забезпечуватиме збалансований розвиток економічної системи, та зону притягнення всіх точок дисипативної економічної системи атрактором, в ролі якого виступають цифрові трансформації при цьому зона притягнення утворюватиметься певними інституційними змінами, які забезпечать цифровий, сталий, інноваційний, конкурентний, інклюзивний розвиток економічної системи;

– вдосконалений науково-прикладний підхід до відстеження результативності впливу цифрових трансформацій на екологічний розвиток через моніторинг екологічної стійкості національної економіки (раціональне використання обмежених ресурсів, безвідходне виробництво через підтримку циркулярної економіки в розрізі запропонованої карти цифрових екологічних інновацій); використання технологій блокчейну для поширення практик циркулярної економіки; новітніх цифрових технологій для аналізу та інтеграції даних; створення цифрових мереж для оптимізації інформаційного потоку в процесах використання ресурсів, управління відходами; використання великих даних, штучного інтелекту у досягненні оптимізації бізнес-процесів;

– запропонований методичний підхід до оцінювання результативності цифрових трансформацій національної економіки, що передбачає розрахунок інтегрального індексу шляхом середньгеометричного зважування узагальнюючих індексів інтеграції України у глобальний цифровий простір, впровадження цифрових технологій в системі екологічної безпеки, розвитку цифрової економіки, впровадження цифрових технологій в соціальній сфері, що дозволило авторів оцінити цифрові тренди та наявний потенціал цифрових трансформацій економіки України;

– розроблений науково-методичний підхід до моделювання результативності створення цифрової продукції в рамках промислового

хайтеку, що базується на економіко-математичній моделі виробничої функції, яка відстежує результативність цифрових трансформацій в розрізі створення інноваційних цифрових інфраструктур, збільшення продукування цифрових технологій, випуск програмної продукції у вартісному вираженні, що в свою чергу залежить від кількості створених робочих місць, добавленої вартості створених у цифровій економіці, що дозволяє розрахувати економічну ефективність створення регіонального промислового хабу;

–поглиблений організаційно-методичний підхід до моніторингу результативності впливу цифрових трансформацій на соціальний розвиток через кількість зайнятих, створені доходи в ІТ-сфері, створення інклюзивного цифрового середовища через структуровані в роботі екоплатформи; цифровізацію ринку медичних послуг (використання телемедицини, мобільних додатків для здоров'я, штучного інтелекту, використання новітніх інформаційних систем збору, зберігання захисту медичної інформації, доповненої та віртуальної реальності, збору та зберігання інформації, інтернету медичних речей та інших інноваційних технологій для зміни парадигми надання медичної допомоги від лікування до профілактики; впровадження єдиного освітньо-наукового цифрового простору за рахунок розробки галузевих рамок цифрових компетенцій, розвитку інформаційно-телекомунікаційної інфраструктури, гід- та хмарних технологій, комп'ютерних навчальних систем, систем інтелектуального цифрового моделювання, захисту інформації, довгострокового зберігання інформації та управління «великими даними», стандартизації технологій зв'язку п'ятого покоління, розвитку Інтернету речей та впровадженням систем штучного інтелекту, що дозволило визначити передумови формування соціально-відповідального цифрового бізнесу, створення цифрового, безбар'єрного простору, підвищення

результативності використання інструментів цифровізації в збереженні та примноженні потенціалу здоров'я національної економіки;

–поглиблений науковий базис дослідження, в частині: систематизації наукових положень щодо дослідження цифрової трансформації та пов'язаних із нею цифровим простором, цифровізацією секторів та галузей, цифровою економікою; верифікації наукових підходів до структуризації атракторів за типом розвитку динамічних дисперсивних систем, хаотичних систем, джерелом виникнення; класифікації цифрових платформ за критеріями функціональності, спрямованості та взаємодії з користувачами;

–напрацьовані підходи до вдосконалення інституційного забезпечення цифрових трансформацій, що знайшло своє відображення в розробці дорожньої карти цифрових трансформацій, яка охоплює кілька етапів: 1) побудову основи цифрової інфраструктури на основі перших Інтернет-провайдерів; 2) перехід від пасивного використання інформації до створення інформаційних ресурсів та електронних систем управління даними, впровадження електронного документообігу, ростом та розвитком кадрового потенціалу у сфері інформаційно-комп'ютерних технологій, швидкими темпами оновлення комп'ютерної техніки, високим рівнем інформатизації фінансово-банківської діяльності; 3) розширення системи електронного урядування та наданням публічних електронних послуг, розвитку Індустрії 4.0. та переходу на цифрові стандарти; 4) інтеграцію України у глобальний цифровий простір, розвиток індустріального метавсесвіту та генеративного штучного інтелекту;

–вдосконалені організаційно-методичні підходи до дослідження цифрової економіки України через: валову додану вартість створену в усіх галузях економіки з використанням цифрових технологій; сукупність вітчизняних ІТ- компаній, які продукують ІТ-послуги; сукупність фахівців ІТ сфери на підприємствах різних галузей та секторів економіки; обсяг інвестицій в новітнє програмне забезпечення, в наукові розробки, в

технічну модернізацію; кількість додатково створених робочих місць та появу нових форм зайнятості; зростання продуктивності праці в економіці; збільшення валютних надходжень від експорту товарів та послуг цифрової економіки; зростання фіскальної ефективності суб'єктів цифрового бізнесу (податку на прибуток, податку на доходи фізичних осіб, єдиного податку), що дозволило прослідкувати та розрахувати мультиплікативні ефекти від процесів цифрової трансформації, показати їх стимулюючий вплив на розвиток економіки України, провести простору кластеризацію національної економіки за результативністю процесів цифрової трансформації, виявити галузеві асиметрії у використанні цифрових технологій;

-вдосконалений організаційно-економічний механізм підтримки державою цифрових трансформацій, який повинен базуватися на: усуненні інституційних бар'єрів, які перешкоджають розвитку цифрової економіки; впровадженню фіскальних, монетарних мотиваційних стимулів для бізнесу до використання цифрових технологій, передусім у тих галузях економіки, які мають найбільший в порівнянні з іншими галузями економіки цифровий розрив у використанні цифрових технологій – промисловість та сільське господарство; реалізації проєктів міжсекторного партнерства та міжсекторних цифрових ініціатив; розвитку цифрового підприємництва та створення відповідних цифрових інфраструктур для підтримки та сприяння інноваційній діяльності у сфері інвестування у цифрові технології та їх подальшого використання;

- поглиблені організаційно-наукові засади цифровізації сектору державних установ та організацій, які передбачають конвергенцію положень національного цифрового законодавства до вимог Єдиного цифрового ринку ЄС шляхом: прийняття Національного цифрового кодексу, Національного регламенту по регулюванню ринків криптоактивів, розвитку національної системи кібербезпеки, моніторингу, оцінювання

загроз та ризиків потенційних кібератак; створення цифрового центру надання адміністративних послуг, розвитку інноваційної цифрової інфраструктури, ринку довірчих цифрових послуг, транскордонної цифрової комерції; моніторингу реалізації програм цифрової трансформації на предмет досягнення ними цілей сталого розвитку, розширення та інтеграції онлайн-сервісів публічних послуг порталу «Дія»; використання потенціалу освітнього порталу для розвитку цифрової грамотності на основі Рамки цифрових компетенцій для громадян України, адаптованої до європейської моделі, що сприятиме підтримці конкурентного статусу публічних інститутів в наданні ними якісних та доступних публічних послуг; нівелюванні бюрократичних бар'єрів та корупційних ризиків; створенню інституційного цифрового базису для повоєнного відновлення, сталого розвитку та інтеграції України у Європейський цифровий простір;

- вдосконалені науково-методичні підходи до виявлення та протидії кіберзагрозам, що включають: оцінювання загроз та ризиків потенційних кібератак; виявлення зон потенційних кіберзлочинів; демаркацію напрямів відновлення національної системи після кібератак; оцінювання ефективності витрат на кіберзаходи; проведення імітаційного моделювання кібератак та оцінку ефективності заходів їх протидії чи нівелювання наслідків, що посилить результативність інструментів цифровізації у підтримці безпеки національного кіберпростору;

- напрацьовані організаційно-наукові засади підвищенні рівня цифрової грамотності сектору домашніх установ та організацій, що передбачають вироблення цифрових навиків на основі концептуальної еталонної моделі DigComp 2.0 та оновленого європейського фреймворку DigComp 2.1 у системі, яка включає знання, вміння, навички, цифровізацію кожної компетенції при умові їх адаптованості до національних, освітніх, культурних, та економічних особливостей України; навиків використання

штучного інтелекту, доповненої реальності, віртуальної реальності, інтернету речей; створення нових державних цифрових сервісів (реєстрів, послуг); використання освітніх платформ для дистанційного навчання; запобігання кіберзагрозам, що посилить інтеграцію цифрових навиків населення та набутих цифрових компетенцій в усі сектори національної економіки;

- обґрунтований організаційно-економічний механізм цифрової трансформації сектору фінансових корпорацій, що передбачає оптимізацію платіжної сфери, запровадження технологій страхування, регуляторних фінансових технологій, технології управління добробутом, запровадження технологій кібербезпеки, блокчейн-технологій, використання криптовалюти; посилення інституційної спроможності банківського сектору у використанні цифрових технологій шляхом створення фонду для обробки транзакцій і токенизації реальних активів, реєстрації прав володіння активами; впровадження системи штучного інтелекту для проведення фінансового скорингу платоспроможності клієнтів; оцінювання макроекономічних ризиків; моніторингу ринків національної економіки та прогнозування їх кон'юнктури; захисту банківської системи від кібератак; оптимізації інвестиційного портфеля; розробки рамки фінансових компетенцій для працівників банківських установ; прискорення процесу впровадження цифрової гривні; створення регіональних цифрових банківських хабів, криптовалютних інвестиційних фондів для торгівлі криптовалютами від імені клієнтів, запровадження криптовалютних підтримуючих послуг; впровадження блокчейн технології для оптимізації фінансових операцій та платежів, що прискорить цифровізацію фінансового сектору, подальший розвиток альтернативних фінансових продуктів і послуг;

- верифіковані інституційні засади цифровізації фінансового сектору, що повинні передбачати нормативне закріплення єдиного підходу до

токенізації, розподілу відповідальності в управлінні цифровими активами, забезпечення безпеки даних, інтеграції цифрових активів з традиційними платіжними системами на основі адаптованих норм європейського Регламенту про регулювання ринків криптоактивів в національне законодавство, що забезпечить гармонізацію національного цифрового законодавства з європейським та посилить рівень довіри та прийняття нових фінансових послуг на основі DeFi і Web3 технологій;

- обґрунтовані організаційно-наукові засади цифрової трансформації сектору нефінансових корпорацій шляхом використання інноваційних цифрових інструментів і даних для створення більш адаптивної бізнес-моделі: аналітики даних для кращого прийняття рішень, впровадження хмарних обчислень для гнучкості та масштабованості, використання AI технологій та машинного навчання для персоналізації взаємодії з клієнтами, що спрямовано на прискорену цифровізацію сучасного бізнес-середовища, прийняття стратегічно узгоджених рішень з динамічними змінами на ринку;

- запропоновані організаційно-наукові засади розвитку інноваційної цифрової інфраструктури шляхом створення: регіональних цифрових кластерів, високотехнологічних промислових парків, промислових хайтеків в рамках розробленої дорожньої карти їх створення й мультиплікування як невід'ємного елементу регіональної стратегії цифрової трансформації; регіонального цифрового хабу у формі моделі, яка містить цільову, інфраструктурну, інноваційну, ноосферизовану, комунікаційну, фінансову, програмні складові, що сприятиме генеруванню та комерціалізації вітчизняних цифрових інновацій, галузевим цифровим трансформаціям, збільшенню валютних вливань від функціонування цифрової економіки України і матиме форму цифрової платформи, що об'єднає цифрові інновації, цифрові ініціативи, цифрові послуги та

підсилить потенціал розвитку цифрової економіки територіальних громад та регіону в цілому;

- верифіковані науково-прикладні засади генерування та використання інноваційних технологій індустрії 5.0, що базуються на токенизації як інноваційному інструменті цифрової капіталізації реальних активів, який фіксується у вигляді цифрового токена на блокчейні; створенні цифрової платформи Web3 для здійснення ринкових операцій без посередників за допомогою смарт-контрактів, з використанням блокчейн технологій та хмарних сервісів.

Обґрунтованість і достовірність наукових висновків. Робота та змістом та структурою є цілісним логічним дослідженням, яке не містить методологічних протиріч. Дисертаційні положення, що виносяться на захист, свідчать про цілісність, системність наукового дослідження. Висновки і рекомендації дисертації мають високий ступінь наукової та практичної обґрунтованості, і є результатом глибокого наукового аналізу вітчизняної та зарубіжної наукової літератури, нормативно-правових актів та статистичної інформації. Одержані результати пройшли апробацію на наукових і науково-практичних конференціях, опубліковані у фахових наукових виданнях.

Практична цінність дисертаційної роботи. Отримані автором результати апробовані й доведені до рівня конкретних методичних і практичних рекомендацій, які використані для вдосконалення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування та навчального процесу в ЗУНУ про що свідчать відповідні довідки підтвердження. Зокрема, авторські напрацювання використовуються в роботі: Державного науково-дослідного інституту інформатизації та моделювання економіки Міністерства економіки України при проведенні експертизи проєктів нормативних актів у частині використання цифрових продуктів і послуг в економіці, автоматизації процесів аналізу даних з використанням цифрових рішень (довідка № 48/02-2 від 07.05.2024 р.); Української

асоціації інвестиційного бізнесу в частині вдосконалення концептуальних підходів до регулювання ринку криптовалют, запровадження інструментів цифрової фінансової інклюзії в організаційно-інституційному забезпеченні розвитку фінансових інструментів, верифікованих «Стратегією розвитку фінансового сектору України до 2025 року» (Довідка № 46 від 26.03.2024р.); Департаменту цифрової трансформації Тернопільської обласної військової державної адміністрації в частині обґрунтування пропозицій до створення регіонального цифрового хабу, що сприятиме розвитку регіональної екосистеми цифрових інновацій, залученню інвестицій в економіку регіону, створенню цифрових платформ для міжсекторної співпраці, розвитку промислових хайтек-сегментів, реалізації кластерних ініціатив у сфері цифровізації секторів та галузей регіону, які використовуються в реалізації Регіональної програми інформатизації «Цифрова Тернопільщина» на 2024 р. (довідка № 01-08/202 від 21.03.2024 р.); Управління стратегічного розвитку міста Тернопільської міської ради, в роботі якого застосовуються напрацювання автора щодо розробки стратегії розвитку цифрового простору органу місцевого самоврядування, створення цифрових сервісів для забезпечення партисипативної складової у прийнятті управлінських рішень і зменшення управлінських ризиків при реалізації «Стратегічного плану розвитку Тернопільської міської територіальної громади до 2029 року» та інформаційного супроводу Проекту «Розумне місто» (довідка № 33/2 від 22.03.2023 р.); Скалатської міської ради (довідка № 01-575/01-03 від 22.03.2024 р.) для моніторингу результативності використання цифрових технологій у реалізації проєктних ініціатив у громаді, підтримки комунікацій між різними секторами і функціональної діяльності органу місцевого самоврядування в наданні публічних послуг; КНП «Тернопільський обласний інформаційно-аналітичний центр медичної статистики» Тернопільської обласної ради, де використовуються пропозиції здобувача щодо реалізації рамки цифрових

компетентностей для працівників закладів охорони здоров'я в частині посилення їхніх професійних навичок у роботі з інформаційними масивами даних та хмарними сервісами (довідка № 29 від 27.03. 2024 р.).

Результати дослідження знайшли своє впровадження в науково-дослідній роботі ЗУНУ за такими темами: «Аналітичне забезпечення фінансових операцій у системі бізнес-планування» (державний реєстраційний номер 0118U100428), в частині впровадження сучасних фінансових стратегій бізнес-планування з використанням цифрових інструментів; «Антикризова стратегія регіону» (державний реєстраційний номер 0120U102737), де здобувачем обґрунтовано алгоритм використання адаптивних антикризових цифрових інструментів; «Організація співпраці підприємств агробізнесу з органами місцевого самоврядування» (за договором від 30.09.2022 р. №МПУП-39-2022, державний реєстраційний номер 0122U201024) в частині обґрунтування використання цифрових технологій для оптимізації бізнес-процесів; «Конкурентне позиціонування закладу охорони здоров'я на ринку медичних послуг» (державний реєстраційний номер 0123U104127), в частині обґрунтування підходів до використання цифрових технологій в наданні медичних послуг приватним медичним закладом; «Управління та адміністрування: локальні та глобальні проблеми розвитку обліку, аудиту та економічної експертизи» (державний реєстраційний номер 0120U103794), в частині покращення методики економічної експертизи та вироблення цифрових стандартів діяльності суб'єктів господарювання; «Стан та перспективи розвитку системи бухгалтерського обліку та оподаткування в умовах глобалізації» (державний реєстраційний номер 0117U000147) в частині підготовки пропозицій щодо вдосконалення податкових механізмів в умовах цифрової економіки; «Розвиток системи бухгалтерського та управлінського обліку в умовах соціально-економічних викликів» (державний реєстраційний номер 0122U000927) в частині підготовки розділу «Облік, контроль і аудит в

умовах цифрової економіки».

Повнота викладу основних положень, висновків і рекомендацій в опублікованих працях. Основні положення дисертаційної роботи висвітлені в опублікованих працях автора. Внесок дисертанта в колективно опубліковані праці конкретизовано у переліку публікацій.

Основні положення та результати дисертації викладено у 49 наукових публікаціях, з них: 26 публікацій, де відображено основні наукові результати, в тому числі 2 монографії у співавторстві, 2 статті, що індексується у базі даних «Scopus», 1 стаття – у базі даних «Web of Science»; 1 стаття у міжнародному періодичному виданні, 20 статей у наукових фахових виданнях України, 23 публікації, які додатково відображають результати дисертації. Загальний обсяг опублікованих праць становить 31,03 д.а., з яких автору належить 22,4 друк. арк., серед них: наукових праць, в яких розкрито основні результати наукових досліджень за темою дисертації, – 16,3 друк. арк.; наукових праць, що додатково відображають наукові результати дисертації, – 6,1 друк. арк.

Статус, обсяги та зміст публікацій відповідають встановленим вимогам МОН України.

В змісті дисертації та наукових працях Бречка О.В., які відображають отримані ним результати, відсутній академічний плагіат, копії.

Оцінка мови та оформлення дисертації. Дисертаційна робота складається з анотації, вступу, п'яти розділів з висновками наприкінці кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел і додатків. Робота написана грамотно, державною мовою.

Тексту рукопису притаманна логічність викладення матеріалу, цілісність та пов'язаність. Термінологія дисертаційної роботи є загальновизнаною і науковою. Оформлення дисертації відповідає вимогам МОН України.

Висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам

Дисертаційна робота Бречка Олександра Володимировича на тему «Цифрова трансформація як атрактор розвитку економіки України» є завершеним, самостійним дослідженням, яке містить результати, що мають наукове та прикладне значення і направлені на вирішення важливого завдання: напрацювання наукових підходів та вироблення прикладних рекомендацій для створення інституційного підґрунтя для підсилення ефектів цифрових трансформацій як атрактора розвитку національної економіки в умовах сучасних викликів.

За формальними ознаками та якісними параметрами дисертаційна робота на тему «Цифрова трансформація як атрактор розвитку економіки України» відповідає вимогам, що висуваються до дисертацій на здобуття наукового ступеня доктора наук, а її автор – Бречко Олександр Володимирович заслуговує на присудження наукового ступеня доктора наук за спеціальністю 08.00.03 – Економіка та управління національним господарством.

Науковий консультант:

доктор економічних наук, професор,

професор кафедри

обліку і оподаткування ЗУНУ

заслужений працівник освіти України

Валентина ПАНАСЮК

